

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

8 An Christus sit permanenter in Eucharistia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

mirum hæc posterior vno priorem, quæ per spiritualem affectum est, accenderet ac inflammarer. Vnde eadem nocte, quæ hoc mysterium Christus instituit, orabat ad Patrem. Vt omnes vnum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint, ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis, vt sint vnum, sicut & nos vnum sumus, ego in eis, & tu in me, vt sint consummati in vnum. Ioa. 17. Vnde eleganter Chryso. hom. 24. in 1. ad Cor. dicit Christum Dominum ob inimum erga nos amorem, non solum a nobis videri, sed etiam tangi, & desiderio sui omnes implere voluisse. Et hanc rationem confirmant omnia, quod de supernaturali vniione, quæ per hoc mysterium fit inter nos & Christum, Sancti scripserunt, quæ superius attigimus, & infra, q. 79. latius asseremus.

Nona ratio sumenda est ex eadem virtute charitatis, vt inter proximis intercedit, ideo enim voluit Christus vt omnes eodem numero cibo aleremur, vt in ipso tanquam in centro omnes coniungeremur, & sicut ipse dilexit nos, ita nos inuicem diligemus, tanquam membra eiusdem corporis, quæ eodem pane vescuntur, vt Paul. dicit, 1. ad Cor. 10. Et ad hanc vnitatem significandam, se ipsum dedit in cibum sub speciebus earum rerum, quæ ex multis granis in vnu confluentibus coalescunt, vt Cyp. & Aug. & alij Patres in superioribus citati notant. Hinc etiam Paul. citato loco ad Cor. & ad Eph. 5. hoc maxime argumēto inducit fideles ad animorum concordiam & vnitatem, quia scilicet eodem Christi corpore omnes aluntur, & ideo etiam in Ecclesia communio huius sacramenti fuit semper signum Ecclesiasticæ vnitatis & concordia, ac propterea, symbolum pacis & vnitatis, vocatur ab Aug. tra. 26. in Ioa. Accedit ad hanc & præcedentem rationem confirmandam, quod hoc sacramentum per se institutum est, ad charitatem nutriendam, ac perficiendam.

Decima ratio ex virtute religionis petenda est, nam in primis hæc singulari Christi præsentia maxime extollitur & commendatur Christiana religio. Nulla enim ratio est, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest nobis. Fuit etiam hoc valde accommodatum humane fragilitati ac conditioni. Cum enim homo sit sensibilis, maxime excitatur sensibilibus rebus. Propter quod dixit Aug. contra Faustum. Omnium hominum religionem aliquibus signis & caremoniis sensibilibus congregari, quod in Christiana etiam religione seruatum est, eius tamen excellentia, tum in eo posita est, quod illa signa, quibus vtitur, non sint falsa, sed vera: nec vacua, sed plena gratia & virtute: tum maxime in eo quod ipsemet author sacramentorum in hoc perfectissimo mysterio vere ac realiter continetur, cui latræ cultus absq. vilo periculo, aut superstitione potest & debet exhiberi. Hinc Cyprianus, de cena Domini. Sacramento visibili diuina se infudit essentia, vt esset religioni circa sacramenta deuotio. Vnde etiam factum est, vt perfectissimus actus religionis, qui in sacrifici di cultu consistit, in religione Christiana infinita quam perfectionem & excellentiam habeat. Nam offerimus Deo in sacrificium & gratiarum actionem, rem infiniti valoris & dignitatis. Est enim hæc infinita Dei bonitas & liberalitas, vt suis in nos collatis donis velit a nobis vicissim honorari. Ex quo vterius effectum est, vt perfectissimus Dei cultus cum summa nostra vtilitate coniunctus fuerit. Nam, dum Christum in hoc sacramento accipimus, & summum cultum exhibemus Deo, & maxima dona percipimus, ipsumque sumere, est pro beneficiis acceptis maximas gratias eidem referre, iuxta illud: Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutatis accipiam.

Vndecima ratio colligi potest ex D. Thom. 4. cont. Gent. capit. 61. & nititur in eadem perfectione Christianæ religionis & status Ecclesiæ in lege gratiæ: oportuit enim præter illud sacramentum quod ad spi-

Franc. Suarez Tom. 3.

ritualem regenerationem fuerat institutum esse in Ecclesia aliud sacramentum sensibile, quo fideles spiritualiter nutrentur, vt enim Chryso. ait; Hom. 83. in Matt. & 60. ad Popu. & Damas. libr. 4. cap. 14. si in corporei essemus, incorporalia dona nobis sufficerent, tamen, quia anima corpori coniuncta est, oportuit, vt sensibili modo nutrireretur. Est autem hæc differentia inter generationem & nutritionem, quod in generatione non est necesse, generantem substantialiter coniungi genito, sed tantum virtute. At vero in nutritione necesse est cibum intime realiter & corporaliter coniungi viuenti, & ideo licet Christus sit, qui per Baptisimum principaliter non regenerat, non oportuit ipsum realiter adesse præsentem: at vero in hoc sacramento, quod per modum nutrimenti datur, oportuit ipsum adesse, ac realiter nobis coniungi, & intra nos sumi, tanquam perfectissimum animarum cibum, & hanc rationem illustrent egregie quæ Chryso. citatis locis disputat de bono patre, qui gregem suum sua carne & sanguine alit.

Duodecima ratio adiungi potest ex simili discursu circa virtutes alias morales, quarum insignia exempla & motiua in hoc sacramento reuolunt, vt, v. g. humilitatis, quam in hoc mysterio Christus ad nos descendens, ac sese nobis accommodans, satis commendat, vt late & eleganter notauit Aug. Pf. 33. dicens, Nisi humilis esset, seque humiliasset Dominus Iesus, eum nec manducare, nec bibere potuissemus, & D. Th. Opusc. 63. c. 2. par. 3. diuinam humilitatem exaggerans, dicit: Eadem humilitas incomprehensibilem Dominum maiestatis coegit frequenter venire sub specie panis ad consolationem fidelium in sacramento. Et eodem modo possit in hoc mysterio diuinam patientiam contemplari. Nam in hoc sacramento sæpe ab inimicis suis se contrectari, & suscipi permittit, apparet et diuinam munificentiam, vt D. Th. citato loco dicit: Deus Pater corpus & sanguinem vni geniti dilecti filij sui Domini nostri Iesu Christi, sub specie panis & vini ad delectabilem refectionem animarum, tam continue ministrat, in quo totum, quod ipse est, & habet cum Spiritu sancto, in summo dedit, vt ipse fatus explicat. Et ad hunc modum poterit quiuis facile de aliis virtutibus ratiocinari.

Ex his igitur omnibus satis responsum est hæreticis dicentibus mysterium hoc esse, aut nobis inutile, aut Deo indignum: errant enim vehementer, non intelligentes, quid Deo dignum, nobis vero vtile sit. Et similia obijci solent a Paganis, contra mysterium Incarnationis, Passionis & mortis Christi, quia hæc indigna Deo iudicant. Quibus respondemus illis passionibus nihil diuinam maiestatem lædi, sed admodum suum, sapientiam, bonitatem, & omnipotentiam manifestare, & ideo nihil in illis esse, quod non maxime Deum deceat. Sic ergo in præsentibus dicimus, quidquid in hoc sacramento circa species sacramentales contingat, illæsum & impassibile manere Christi corpus, & aliunde omnia prædicta attributa eius in hoc opere egregie manifestari, & ideo nihil in hoc mysterio esse, quod ipsum non maxime deceat. Quod ad nostram verò vtilitatem spectat, iam satis ostensum est, quot vtilitates ex hoc sacramento nobis proueniant, quas licet Deus possit aliis modis in nobis efficere, nullus tamen excogitari potuit aptior, aut Deo dignior.

SECTIO VIII.

Utrum Christus sit permanenter in hoc sacramento post consecrationem, vel tantum in usu.

Qui admittunt realem præsentiam in hoc sacramento, dupliciter circa questionem hanc errant: quidam enim dicunt, humanitatem Christi vbiq. esse ratione Incarnationis, & hi consequenter aiunt, non habere hic specialem præsentiam ratione huius sacramenti, sed eodem modo adesse ante & post consecrationem, licet post consecrationem

Y y 2 alicet

aliter significetur, quam antea. Sed hic error non est hoc loco impugnandus: pertinet enim ad materiam de Incarnatione, ubi fundamentum illud de Ubiquitate, hereticum esse ostendi, & huic etiam mysterio contrarium. Nam inde fit, per verba consecrationis nihil fieri nec magis hoc, quod sub speciebus later, esse corpus Christi, quam lignum, & quamlibet rem aliam, nisi forte, quoad significationem, & ideo Concil. Trid. sess. 13. cap. 1. attente dixit, corpus Christi hic esse post consecrationem, & omnes Patres supra citati ante consecrationem dicunt esse panem, postea vero incipere esse corpus Christi.

Omissio ergo hoc errore, alia hæresis horum temporum est, Christum non esse in hoc sacramento permanenter; neque ante, neque statim post consecrationem, sed solum in ipso usu, quando ad communicandum sumitur, unde colligitur Eucharistiam, neque consecrandam esse nisi statim sit consumenda; neque seruandam esse in altari, neque circum gestandam, neque adorandam, saltem ante usum. Huius hæresis author dicitur esse Bucerus, cui Lutheranos omnes, inio & Lutherum ipsum eadem adhibuisse referunt, Roard. artic. 12. Hofius libr. 1. contra Brent. Castro, verbo, Eucharistia hæres. 11. Codrus libro 3. miscellaneartum, tracta. 8. & 9. ubi late refert huius erroris originem. Sanderus etiam libro 7. de visibili monar. hæres. 205. anno. 1555. refert in consensu VVitembergensi anno 1537. subseripisse in hunc errorem omnia capita Lutherane & Zuinghane doctrine. Lindanus in 4. indice hæres. tribuit etiam hunc errorem Nestorio, citans epistolam Cyril. Alex. ad Colosyrus, alios plures huius hæresis fautores refert Bellarm. libr. 4. a principio, ubi per sex capita late hunc refellit errorem.

Fundamentum huius hæresis solum esse potest, quia sacramentum hoc est institutum propter usum, ut patet ex illis verbis, Accipite & comedite: ergo tantum consistit in usu, sicut cetera sacramenta: sed Christus tantum est præsens, quando est sacramentum: Ergo. Et confirmatur, quia cetera sacramenta sunt quædam actiones sacræ, & extra quas elementa non sunt, nisi elementa: ergo idem dicendum est de hoc sacramento, si autem hoc sacramentum solum est in usu & actione, Christus erit in illo tantum in usu, quia tantum est in illo, dum est sacramentum.

Dicendum vero est primo, corpus Christi fieri præsens in hoc sacramento, finita consecratione ante usum. Hæc conclusio est deinde, quam infra, quæst. 78. iterum necessario tractaturi sumus, agentes de forma: nunc breuiter probatur, primo, ex verbis institutionis, nam, ut recte Concilium Tridentinum ponderauit, priusquam Apostoli Eucharistiam de manu Domini suscipissent, ipse dixit, Hoc est corpus meum: ergo veritas illorum verborum requirit præsentiam Christi ante usum, Christus enim non exiit, Hoc erit corpus meum, nec apposuit conditionem, si sumatur, sed absolute, & de præfenti dixit, Hoc est corpus meum: est autem verbum eius verum & efficax. Vnde Bucerus ad tuendum suum errorem verba formæ peruertit, & ita explicat, Hoc est corpus meum, id est, hæc actio exhibet corpus meum: sed hæc non est expositio, sed voluntaria corruptio verborum, contra eorum proprietatem & significationem, & contra totius Ecclesiæ sensum, & omnium Patrum expositionem: sic igitur argumentum concluditur. Aut veritas & proprietates verborum retinenda est, aut non: si non, omnino tollenda est præsentia, quia nullum relinquitur fundamentum, ad rem difficilissimam credendam, si vero primum, secundum eadem Catholicam faciendum est: ergo statim consummatis verbis præsentia credenda est, quia hoc requirit veritas, & proprietates verborum. Hinc Irenæus lib. 5. capite 2. Quando mistus calix, inquit, & fractus panis suscipit verbum Dei, sit Eucharistia sanguinis & corporis Christi. Idem Chrysostomus Homil. de prodicione

Judaæ Ambros. libr. de myst. cap. 9. Adelm. epi. ad Ber. ring. & multi alij comparant efficaciam dictorum verborum cum efficaciam illorum, fiat lux &c. Confirmari potest ex Paulo, ad Corint. 10. dicente, Calix cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Sentit ergo calicem benedictum, seu consecratum sanguinem Christi continere: & infra, Panis quem frangimus, nonne communicatio corporis Domini est? Ille ergo panis diuinus, qui distribuitur, & datur fidelibus, corpus Christi est, non igitur fit in ipso usu sed potius esse supponitur. Secundo, hæc est sententia omnium sanctorum Patrum dicentium, Sacerdotes Domini, ore suo, & verbo Christi, conficere hoc sacramentum, & panem in corpus mutare, quos infra, dicit & iterum, q. 78. fuso sum allaturus, & ideo nunc solum præter citatos referam Eusebium Emis. Hom. 5. de Paschate centem. Sacerdos verbo suo secreta potestatem conuertit, & Greg. Nil. lib. de S. Baptismate, circa principium dicentem, Panis est in initio communis, sed ubi mysterium sacrificauerit, corpus Christi dicitur, & est, & eodem modo vinum, cum fides exigui pretij ante benedictionem, post sanctificationem aut quæ à Spiritu sancto procedit, sanguis est Christi. Idem orat. Carethes. Hic panis per verbum Dei sanctificatur, & in corpus mutatur itum ut dicitur est à verbo, Hoc est corpus meum. Tertio probatur rationibus. Prima & præcipua sumitur ex institutione, quia Christus non dedit hanc virtutem vni, sed verbis, vt ex eorum veritate, & doctrina Ecclesiæ constat. Secundo, quia ex vi potest explicari probabili ratione, quando & quomodo incipiat esse præsens in usu. Quæro. an sit in tempore, vel in aliquo instantiatum. Item an quamdiu est in ore vel in gutture, vel quamdiu applicatur à sacerdote? quidquid n. dicas, nulla rōe aut fundamento fulciri pot. Vnde arguunt tertio, quia natura cibi est, vt sit res permanens, & vt prius sit, quam comedatur: vnde in conuicio prius præparatur & apponitur cibi, quæ sumantur, & ita Patres, ubi de sacramento hoc disputant, aliud dicunt esse, conficere hoc sacramentum, aliud distribuere. Vnde Dionys. de Eccle. Hierar. c. 3. p. 3. circa finem de mysteriis huius sacramenti loquens, dicit, Postulare vt tanto ministerio dignus fiat, & vt sacramenta sancte cōficiat, & caste distribuat. Quarto hoc sacramentum licet sit propter usum, non tamen est ipse usus, sed est materia, quæ vendi potest: & ideo supponitur vsui, ac deinde licet ad usum, non tamen solum institutum ad usum sumendi, sed et, vt offeratur in sacrificium, & ideo prius quæ sumatur ad est Christus, quando immolatur. Quinto à posteriori est ratio ex usu Ecclesiæ, quæ prius, quæ hoc sacramentum distribuatur, adorandi proponit fidelibus, quæ esse à postolica traditione constat ex Liturgiis, Iacobi Basilij & Chrysi. & ex Clemente & alijs, quos referemus infra agentes de forma, nunc satis sint verba Dionysij, de Eccle. Hierar. c. 3. p. 2. Pontifex sacrosancta, & augustissima mysteria conficit, & quæ antea laudauerat venerandis operata atq; abdita signis, in conspectu agit diuinæque munera reuerenter ostendens, ad sacram illorum communionem, & ipse conuertitur, & reliquos vt cōmunicent, hortatur. In quibus verbis illud et obseruare licet, aliud esse conficere mysteria, aliud sumere, vel distribuere, & illud præcedere, hoc vero subsequi: Statim vero post confectum sacramentum coli prius, quæ sumatur. Vltimo fundamentum hæreticorum ex dictis expeditur est, quia vt dixi, licet hoc sacramentum sit propter usum, non tamen est ipse usus: in quo differat ab alijs sacramentis. Quæ differetia ex traditione Ecclesiæ & ex propriis naturis sacramentorum & ex formis eorum intelligenda est: forma n. baptismi v. g. actio n. & vsus indicat, ego te baptizo: forma aut huius sacramenti non indicat usum, sed præsentiam Christi sub speciebus consecratis. Hoc est corpus meum.

Dico secundo, corpus Christi sub speciebus permanet, & durat post absolutum sacrificium etiam si à fid. li.

Roard.
Hofius.
Castro.
Codrus.
Sanderus.

Lindanus.

Bellarmin.

Conc. Trid.

Irenæus.

ad delibendum non consumatur. Est deinde, sequitur enim evidenter ex precedenti, & ex veritate verborum, ut infra exponam, & ita est definita in Tridentino. Cano. 4. & 6. Probatur præterea ex praxi & traditione Ecclesie. Primo enim fuit perpetua consuetudo servandi hostiam consecratam in Ecclesia, tum ob fideliū consolationem, & ad cultum & adorationem tum maxime, ut subueniatur infirmis, ne in extremo periculo præteriret viatico, ut significatur in Concilio Niceno, c. 12. & 13. clarius in cap. Presbyter. & cap. Qui bene, de consecr. d. 2. & in Concilio Vvornaciensi & Arelatensi. & Concilio Lateranensi, sub Innocentio tertio, cap. 19. & 20. & in decretalibus ex lat. titulus, & diligentia adhibenda in custodia Eucharistie, & ad hoc confirmandum multa sumi possunt ex his, quæ de praxi Ecclesie circa hoc sacramentum diximus supra, sectione 5. præsertim, quæ ex Ambrosio. oratio. de fratre suo Saty. 70. & ex Gregorio Nazian. orat. de sorore sua Gorgonia adduximus. Quibus addi potest Clemens Papa ep. i. ad Iacobum fratrem Domini, ubi dicit, vnum ex præcipuis Clericorum muneribus esse, ut corporis Domini particulas, quæ communicantibus supersunt, obseruent, & in li. 8. consilior. cap. 20. Postquam omnes sumpserunt, inquit, accipiunt Diaconi reliquias, & portant in Pastophoria, id est, in thalamum, ita enim vocat Sacramentum, in quo sponsum animarum collocatur. Optima sunt etiam verba Cyrilli, epistol. ad Colosyr. quæ referam statim conclusione sequenti. Præterea Amphylochius in vita Basilij refert, illum fuisse solitum servare Eucharistiam in aurea columba, quæ ante altare pendebat, & in fine vite obtulisse sacrificium, & quandam partem Eucharistie referuasse, ut eam in viaticum sumeret. Sunt etiam in Ecclesiasticis historiis multa exempla & miracula, quibus hæc veritas evidenter confirmatur: quæ est illud apud Gregorium Turonens. lib. 1. de gloria mart. capite 86. de Diacono, qui cum portaret pyxidem Corpus Domini continentem, hostia consecrata exire visa est, & ab altari volare, quoniam Diaconus ille impurus erat, & libidini deditus. Similia videri possunt in Beda libr. 4. Histor. Anglie. capite 24. & in vita Bernardi, libr. 1. capite 11. & alia plura ad hanc veritatem confirmandam afferunt citati authores, & Claudius repet. 4. capite 12. Vltimo probatur ratione, quia hoc sacramentum non consistit in usu, sed habet esse permanentem: ergo licet non sumatur, permanebit sacramentum: ergo etiam in eo durabit Christi præsentia, quæ tamdiu durat, quamdiu ipsum sacramentum. Confirmatur congruentius adductis sectione præcedenti, quæ hic ferè accommodari possunt omnes: decuit enim ut Ecclesia Christi posset habere sponsum suum secum præsentem, non tantum in figura, ut olim Synagoga nec aperte & clare, ut beati, sed occulte ac tectè, verè tamen & realiter.

Dicendum est tertio, tamdiu conservari Christum præsentem sub speciebus, quamdiu species illæ ita permanent, ut sub eis posset substantia panis vel vini conservari. Hæc conclusio colligitur ferè ex omnibus Theologis, & Catholicis scriptoribus, Dico Thomas, in 4. d. 9. qu. 4. artic. 2. quæst. 1. & infra, quæstione 76. artic. 6. qu. 77. artic. 4. qu. 80. art. 3. Alenf. 4. p. quæ. 45. membr. 1. ar. 2. Durando, d. 9. qu. 3. ad 1. & d. 12. quæst. 3. & ibi Richardo, artic. 2. qu. 2. & d. 9. art. 1. quæst. 1. & ibi Paludano, quæst. 1. & dist. 12. qu. 5. & ibi Scoto, quæst. 6. Maior. qu. 4. Gabr. quæ. 1. artic. 3. dubio tertio, & lect. 84. in canon. Capreolo, d. 13. quæst. 1. artic. 3. & recentioribus omnibus. Et in primis, quod corruptis speciebus desinat sub eis esse Christus, nullus dubitat, licet nonnulli id male explicant, ut infra qu. 76. videbimus. Et ratio est, quia nec consecrantur, nec habent rationem sacramenti, nisi species panis & vini. Quod vero Christus sit ibi, quamdiu illæ durant, probatur primo ex verbo Christi: Hoc est corpus meum, habet enim firmam & stabilem veritatem: ergo quamdiu

Franc. Suarez Tom. 3.

sensibile, seu contentum sub his speciebus sensibilibus, signari potest, tamdiu vere dicitur esse corpus Christi ex vi & efficacia eiusdem verbi. Vnde Cyrill. Alex. ep. ad Colosyr. apud Turria lib. 4. pro epistolis Pontificiis, cap. 19. Insuper inquit, qui dicunt, mysticam benedictionem non ita valere ad consecrationem, ut remaneant reliquie eius benedictionis in alterum diem: non enim alteratur Christus neque sanctum eius corpus mutatur, quin potius virtus benedictionis, & vivifica gratia perpetua est in eo. Ex quibus verbis plures huius veritatis confirmationes colligi possunt. Prima est tacta supra qu. 63. art. 5. quia species consecrata, quamdiu durant, consecrata permanent: ergo continent corpus Christi. Secunda, quia illæ species manent, quasi informata, & ad significandum determinata à precedenti forma: ergo quamdiu durant, significationem retinent efficaciam & veritatem, ergo retinent Corpus Christi. Tertia, quia hæc præsentia, & quasi coniunctio Christi cum speciebus, est veluti quoddam donum gratuitum Dei, quod ex parte Christi, aut Dei non aufertur, si in altero extremo non sit mutatio, sicut hac ratione vno hypostatice, vel vno per gratiam, aut gloriam, immutabiles sunt, si ex parte alterius extremi seu hominis non ponatur impedimentum. Quarta, quia Christus peracta consecratione permanentè manet sub speciebus: ergo quamdiu manent species, durat præsentia Christi. Patet consequentia, quia nulla alia lege vel ratione potest definiri tempus, quò illa præsentia dureret: si enim durantibus speciebus recedit Christus, vel hoc facit pro arbitratu, absque vlla certâ lege, seu promissione, & hoc esset magnum Ecclesie incommodum, alias nunquam possemus esse certi, an dureret Christus in hostia consecrata, vel iam recesserit: Si autem in hoc est aliqua certa lex & promissio, nulla certe alia excogitari potest certior, & Ecclesie sensui magis consentanea. Ex quibus sequitur primo, errasse hæreticos, asserentes, quando aliquis indigne accedit ad hoc sacramentum, statim Christum recedere, & substantiam panis redire, antequam comedatur, est enim hæc aperta hæresis, & contra Paul. 1. ad Cor. 11. dicentem, Qui indigne manducat & bibit, &c. & in ipsa prima institutione damnata est hæc hæresis, nam in illa manducatur Iudas Corpus Christi, ut supra diximus ex sanctis Patribus, & plura de hac dicemus infra qu. 80. agentes de vlt. legere contra hunc errorem Guid. lib. 1. de hoc sacramento.

Sequitur secundo, falsam esse sententiam eorum, qui dixerunt recedere Corpus Christi, si in lutum cadant species, vel si pollutis manibus attingantur, de quibus in sequentibus dicitur sumus latius.

Sequitur tertio, errare eos, qui dixerunt, durare Christum sub speciebus, donec sumantur, statim vero, ac sumuntur recedere, antequam alterentur seu corrumpantur, ita docuit gloss. in capite, Tribus gradibus, de consecratione. d. 1. & in cap. Non iste, ibi. & antequam indicant. Hugo Viçto. l. 2. de sacrament. p. 8. c. 13. & Innoc. lib. 4. de hoc myst. capite 15. sed hi duo authores explicari quodammodo possunt, ut infra in fin. quæstion. 76. dicam: illius vero glossæ sententia nimis falsa est, & piæ aures offendit. Primum est contra mentem omnium Catholicorum, qui suscipientes Christum, tamdiu existimant illum intra se retinere, quamdiu conuersio vel immutatio panis durare potuisset, & ideo diligentius student eo tempore se colligere & orationi vacare. Vnde Clem. Papa ep. 2. Qui refectiva corporis, quæ in altari relicta sunt, consumunt, non statim ad communes accipiendos cibos conueniant, ne sanctæ portioni commisceant communem cibum. Confirmatur ex cap. Si quis, de consecr. d. 2. ubi imponitur pena ei, qui propter ebrietatem euomerit Eucharistiam, vnde ex vlt. Ecclesie, si contingat euomi ab infirmo, ad oratur & habetur, ut verum sacramentum. Præterea, quia, si corpus Christi in pyxide existens, durantibus speciebus, non recedit, cur disce-

s. Cyrill. Turrian.

t. Cor. 11.

Guilmund.

Falsum est: Christi recedere ab hoc sacramento, antequam

alterentur seu corrumpantur species.

Hugo Viçto.

S. Clemens.

det existens intra hominem, cum hæc præcipue de causa ibi permaneat, vt quodammodo cum homine corporaliter & familiariter coniungatur, vt Cyrill. Hilar. & alij Patres loquuntur? Confirmatur, quia alias aperitur via, vt aliquis dicat, Christum reuera non ingredi corpora nostra, sed recedere, cum primum species ad os perueniunt, quod si hoc est hæreticum, quia Christus dixit: carnem suam manducari: ita illud est omnino falsum, quia sicut cibus, qui manducatur intrat corpus manducantis, ita in eo manet, donec conuertatur: Vnde Christus etiam dixit, Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, manet in me, & ego in illo. Denique ante alterationem specierum, non succedit ibi alia substantia: ergo nec recedit substantia Christi: Antecedens patet, quia nec panis redit ex omnium sententia, vt infra videbitur, nec ad aliam substantiam sunt dispositiones sufficientes: Consequenter vero probatur, quia species non manent vacuæ: prædicta ergo regula certa & inuolabilis retinenda est, alioquin non possunt similes errores facile vitari.

DISPUTATIO XLVII.

De eadem præsentia Christi in hoc sacramento, Quid sit.

DE hæc pauca dicunt Theologi, eam enim ex professo non disputant, sed attingunt tantum, dum de transubstantiatione differunt: ex illo tamen, non parum lucis posse huic materię afferri, si exacte, quid hæc præsentia sit, intelligitur, & quomodo ad præsentiam Corporis Christi in propria specie comparetur: illud ergo prius in hac disputatione diligenter explicare curabo, & inquirere, tam re, quam modum loquendi, qui ex illa consequitur, declarando, de altera vero comparatione sequentem disputationem inuestigabo.

SECTIO I.

An hæc præsentia sit aliquid reale & intrinsecum Corpori Christi, & ab eo aliquo modo distinctum.

Præsentia Christi in Eucharistia est vera res, seu modus realis. Scotus. Conc. Trid.

OMNIS opinio, quoniam eas in sequentibus attingemus breuius & commodius, dicendum est primo, præsentiam hanc esse rem aliquam veram, seu modum realem in rerum natura existentem. Hanc conclusionem existimo esse certissimam, & communem Theologorum, dist. 10. & 11. vbi Scot. distinctius eam attingit, d. 10. q. 1. d. 11. q. 3. artic. 2. & vt probetur, suppono verba Concilij Tridentini, sessio. 13. cano. 1. definitis, Christum esse sub speciebus, vere, realiter, ac substantialiter. Quibus verbis intendit docere totam rem, totamque substantiam vere ac proprie existere (vt sic dicam) intra species, & esse intime propinquam, seu indistantem ab illis. Et hoc esse debet fundamentum totius huius disputationis, & hoc ipsum confirmant omnia, quæ in præcedenti disputatione tractata sunt. Ex hoc ergo concludo primo, Christum esse sic realiter præsentem speciebus, est effectus realis in rerum natura: ergo præsentia ipsa est aliquid reale. Patet consequentia, quia per præsentiam fit formaliter præfens realiter: antecedens patet, tum ex sententijs Patrum afferentium, esse inigne opus diuinæ omnipotentię Christum fieri hic præsentem, tum etiam, quia si non est realis effectus, nihil erit, nisi fortasse aliqua significatio, vel metaphora. Et confirmatur primo, quia ratione huius præsentię vere ac realiter Christus à nobis sumitur, & intra nos existit, sed hæc & similia aliquid reale sunt, alioquin incidemus in hæresim Caluini dicentis, sola fide apprehendi. Confirmatur secundo, quia hæc præsentia est fundamentum veræ relationis realis, propinquitatis & distantię: Christus enim existens in altari, realiter est nobis propinquior, quam

ante consecrationem: ergo necesse est, hanc præsentiam aliquid rei esse.

Dico secundo. Hæc præsentia realis, præter ipsam substantiam Corporis Christi, dicit aliquid intrinsecum illam efficiens, explicatur & probatur, quia corpus Christi esse præfens in hoc sacramento, in primis requirit, vt substantia corpus Christi ibi adhit, & contineatur, quod per se notum est in fide: hoc enim sensu probauimus hæc præsentiam Christi. Deinde, illum adesse ibi, aliquid est, quod ante consecrationem non erat, & non est denominatio extrinseca in ipso corpore Christi: quia, scum ante consecrationem non esset Christus, nisi tantum in celo, intelligi non potest, vt denuo fiat realiter præfens terræ, & propinquus rebus, à quibus antea distabat, illis non mutatis, per solam extrinsecam denominationem, absque aliquo nouo modo reali in ipso corpore Christi. Confirmatur, quia nulla est forma realis extrinseca, à qua possit hæc denominatio provenire. Dices, possibile sum à speciebus, absque alio modo inherente corpori Christi, sicut Verbum diuinum denominatur, Homo, ab humanitate illi vnita, sine nouo modo in ipso Verbo existente. Respondeo, posse quidem Christi corpus denominari ab speciebus contentum, vel aliquo modo vnictum illis, & quodammodo etiam panem sacramentalem, tamen hæc denominationes supponunt Christum realiter præsentem sub speciebus, quæ præsentia, non potest esse tantum denominatio extrinseca ab illis, sed requirit nouum modum existendi in ipso corpore: nam ante consecrationem, Christus non erat præfens loco, vel spacio, in quo sunt species, vel speciebus ipsis: & ideo non possunt species tribuere formaliter corpori Christi, vt sic præfens, nisi ipsum corpus in se alter se habeat, alioquin manens in solo celo posset denominari extrinsece præfens à speciebus: vt in exemplo adducto, si Verbum diuinum ante incarnationem non esset vbi que, impossibile fuisset realiter coniungi humanitati in vtero B. Virginis, nisi prius intelligeremus, acquirere ibi modum præsentię, quæ fieret ab humanitate indistans, licet modus vnionis nihil illi postea superadderet: nunc autem non indignit noua præsentia, quia per suam immensitatem est vbi que præfens. Aliter etiam explicatur, nam si vera esset hæc hereticorum dicentium, Christi humanitatem esse vbi que, tunc verissimum esset, non oportere, vt per consecrationem adderetur corpori Christi aliqua præsentia, vel modus intrinsecus, sed sola denominatio, vel vnictio specierum: ipsa tamen vbi queitas esset realis intrinsecus modus in ipsa Christi humanitate, nam ratione illius esset veluti diffusa realiter per omnes res, & intime in illis: supposita ergo fidei veritate, quod ante consecrationem humanitas non est vbi que, nec realiter intra species, quam per consecrationem se est, vt hæc præsentia, quam per consecrationem acquirit, sit aliquid intrinsece efficiens, aut denominans ipsum Corpus Christi.

Dico tertio, Hæc præsentia est aliquid ex natura rei distinctum à substantia corporis Christi, & ab omnibus accidentibus, quæ in celo habet. Probatur, quia neque ex vi substantię, neque ex vi omnium istorum accidentium sic realiter præfens, aut indistans à speciebus, illis immutatis manentibus, secundum præsentiam realem seu localem: quod tamen habet ex vi huius præsentię. Secundo hæc præsentia acquiritur corpori Christi, per notam actionem realem: ergo necesse est, vt aliquid addat ex natura rei distinctum. Simile argumentum est, quia hæc præsentia potest amitti, integra manente substantia corporis Christi & omnibus accidentibus, quæ habet in celo: & tunc aliquid reale amittitur in hæresim corpori Christi: ergo necesse est, esse aliquid ex natura rei distinctum ab illis, quæ manent in illo. Qui enim intelligi potest, vnum realiter separari ab alio, & per actionem reale posse illi addi, absque aliqua distinctione, quæ in